

Ticība augstākiem spēkiem un bažas par vakcīnu drošību -- Covid-19 vakcīnskeptiķu argumenti Latvijā

Ilze Matīse-Van Houtana, Dr. Med. Vet., Mag. Med. Vet.

Lilija Romanova, vieslektore, LLU Veterinārmedicīnas fakultāte

Vakcīnskepse

Attieksme pret vakcināciju

Vaccine-hesitant

Anti-vaxxer

Ietekme informatīvajā telpā

Infodēmija

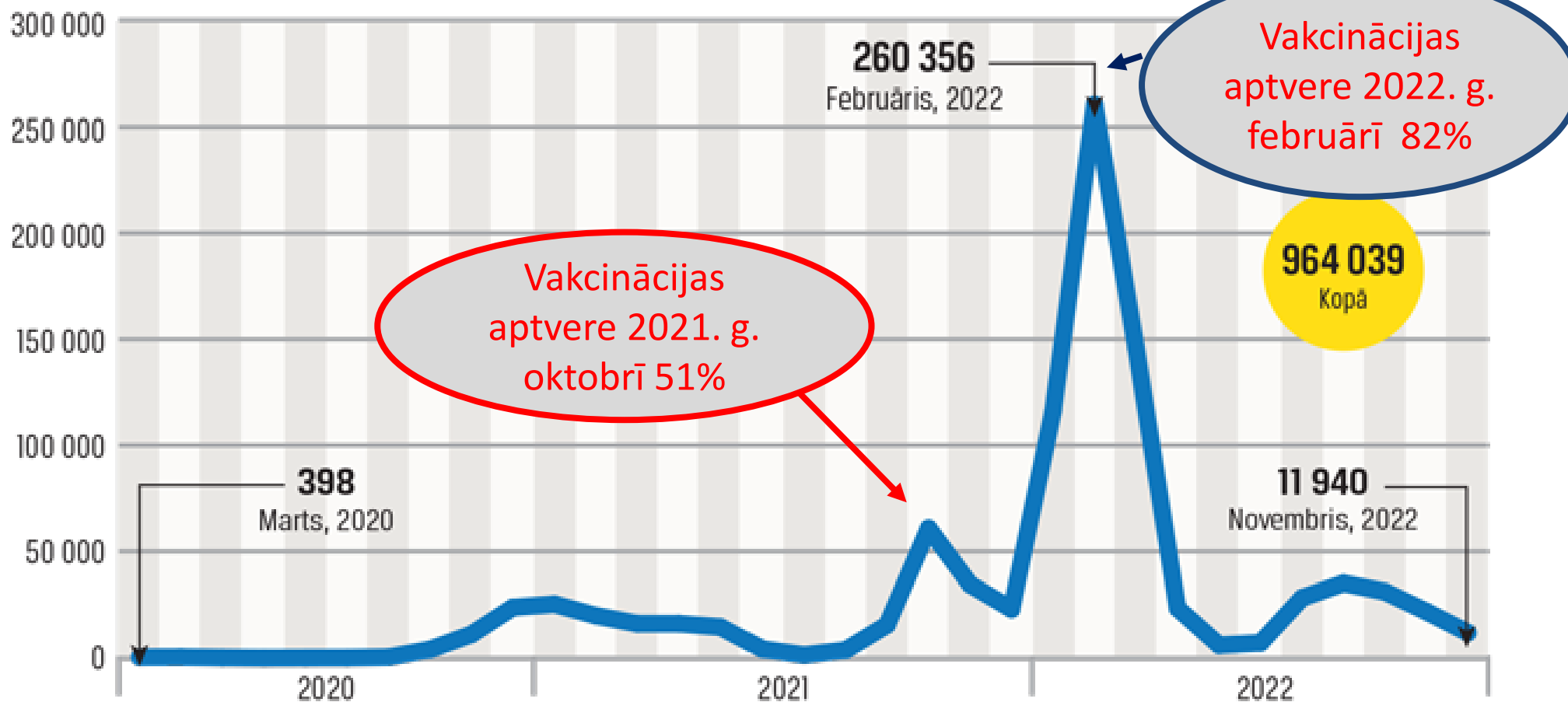

12.05.2021.

Covid-19 vakcinācijas centrs Ķīpsalā

LABORATORISKI APSTIPRINĀTO COVID-19 GADĪJUMU SKAITS

Pētījuma mērķi

Izprast Latvijas iedzīvotāju motivāciju nevakcinēties pret Covid-19

Noskaidrot parametrus un tendences, kas raksturo Latvijas Covid-19 vakcīnskeptiņus

Pētījuma metodika

- Aptauja 2022. gada rudenī: 1621 respondenti
- Jautājumi par attieksmi pret Covid-19 vakcināciju (daļa no plašākas aptaujas)
- Informācija par vakcinācijas statusu (kad?) un pārslimotu, laboratoriski apstiprinātu Covid-19 infekciju (kad?)
- Demogrāfiskā informācija: dzimums, vecums, dzīves vieta, izglītība, reliģiskā konfesija, intervijas valoda

Intervijas jautājumi

Apgalvojums Nr. 1	Es ticu, ka augstākie spēki vai Dievs vai liktenis mani pasargās no saslimšanas ar Covid-19 vīrusu.
Apgalvojums Nr. 2	Es ticu, ka augstākie spēki vai Dievs vai liktenis mani pasargās no smagām veselības problēmām, ja es saslimšu ar Covid-19 vīrusu.
Apgalvojums Nr. 3	Es ticu, ka mans organisms pats ir labi spējīgs tikt galā ar jebkuru Covid-19 vīrusa variantu arī bez vakcīnas .
Apgalvojums Nr. 4	Es ticu, ka man Covid-19 vakcīna ir bīstamāka nekā Covid-19 izslimošana .

Atbilžu varianti: pilnībā piekrītu, drīzāk piekrītu, drīzāk nepiekrītu, pilnībā nepiekrītu un nezinu, grūti pateikt

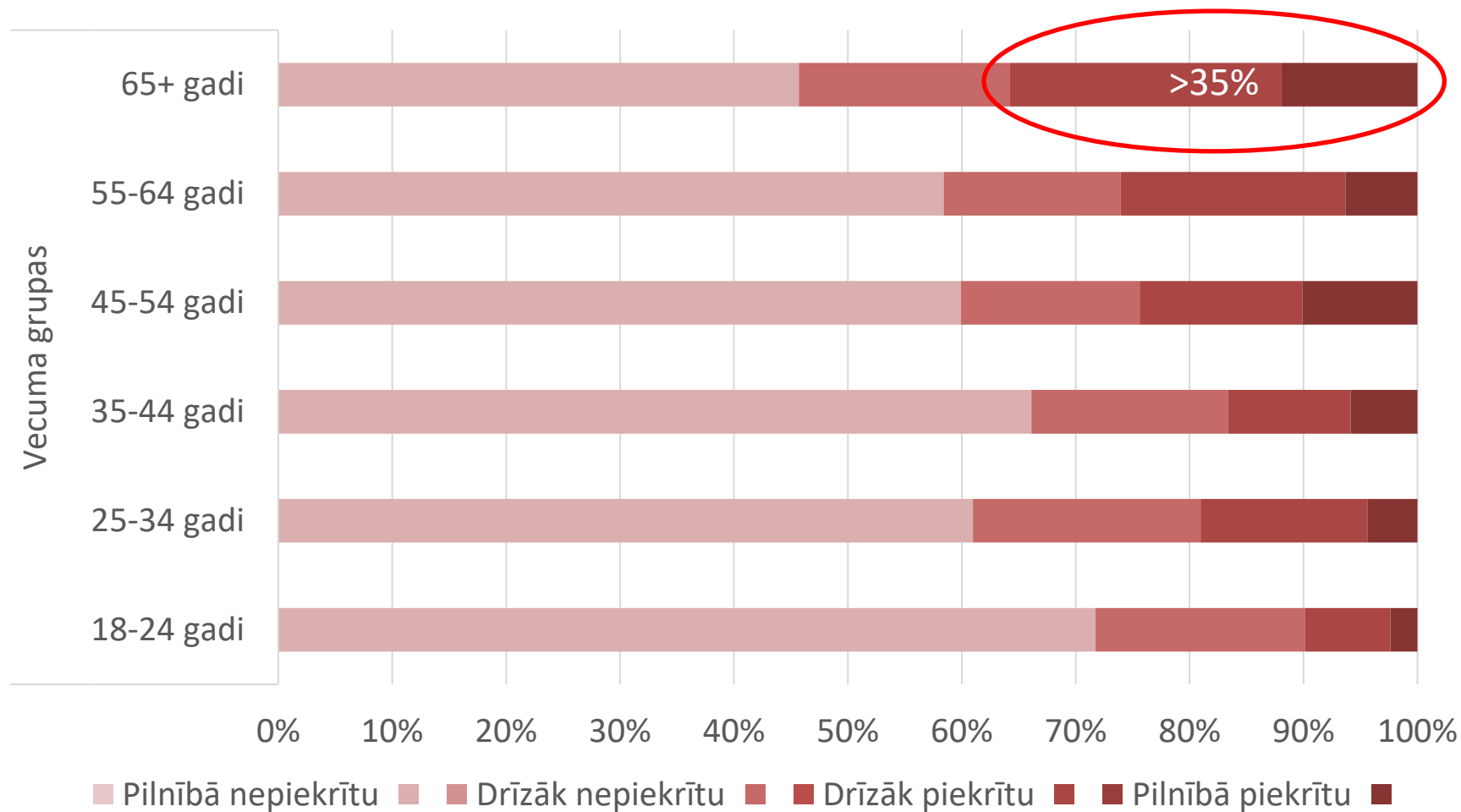
Intervijas jautājumi

Apgalvojums Nr. 1	Es ticu, ka augstākie spēki vai Dievs vai liktenis mani pasargās no saslimšanas ar Covid-19 vīrusu.
Apgalvojums Nr. 2	Es ticu, ka augstākie spēki vai Dievs vai liktenis mani pasargās no smagām veselības problēmām, ja es saslimšu ar Covid-19 vīrusu.

Atbilžu varianti: pilnībā piekrītu, drīzāk piekrītu, drīzāk nepiekrītu, pilnībā nepiekrītu un nezinu, grūti pateikt

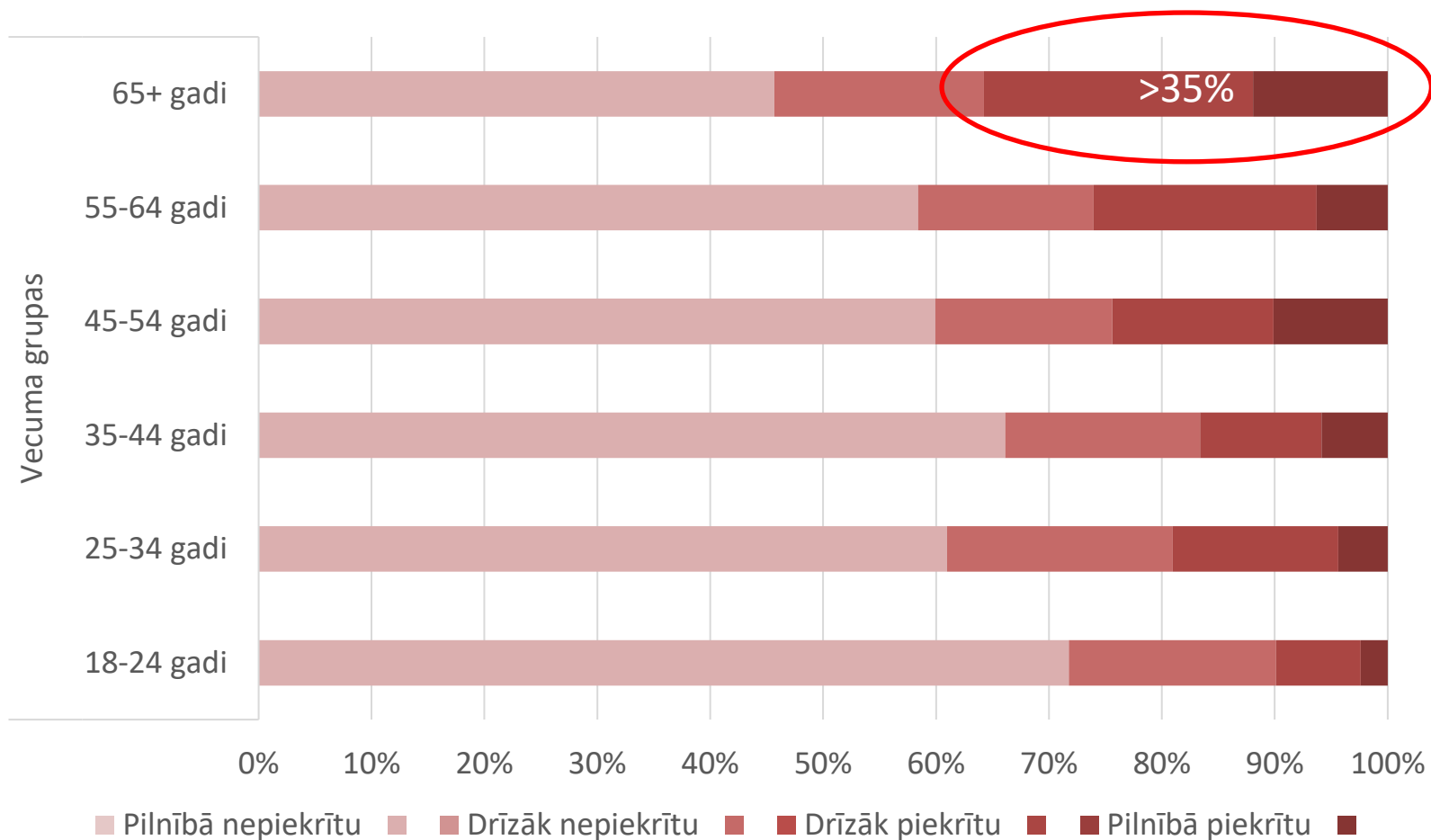
Rezultāti (2): vakcīnskepse un ticība augstākiem spēkiem

“Es ticu, ka augstākie spēki vai Dievs vai liktenis mani pasargās no saslimšanas ar Covid-19 vīrusu”

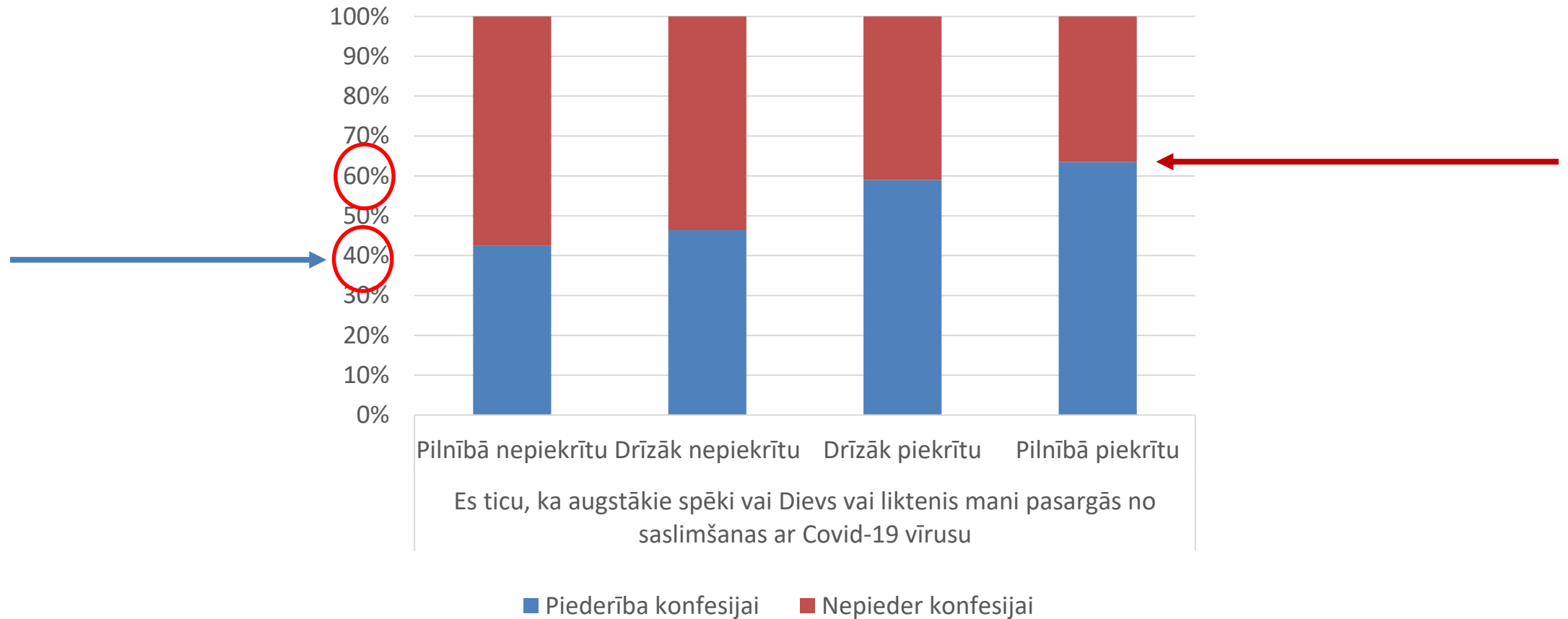
Rezultāti (2): vakcīnskepse un ticība augstākiem spēkiem

“Es ticu, ka augstākie spēki vai Dievs vai liktenis mani pasargās no smagām veselības problēmām, ja es saslimšu ar Covid-19 vīrusu”

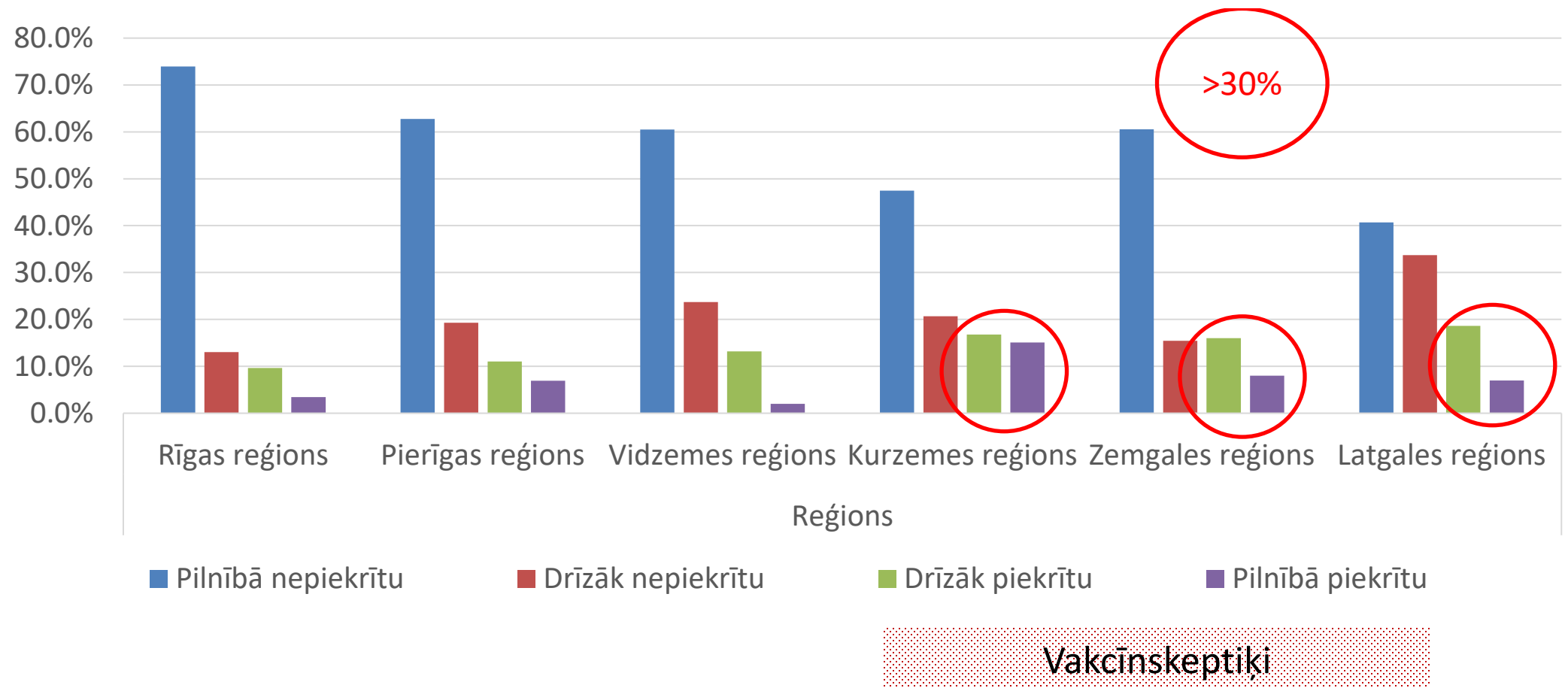
Rezultāti (2): vakcīnskepse un ticība augstākiem spēkiem

Respondentu piederība reliģiskai konfesijai korelācijā ar ticību augstākiem spēkiem, kas pasargās no saslimšanas ar Covid-19

Rezultāti (2): vakcīnskepse un ticība augstākiem spēkiem

Korelācija starp argumentu “Es ticu, ka augstākie spēki vai Dievs vai liktenis mani pasargās no saslimšanas ar Covid-19 vīrusu” un respondentu dzīvesvietas reģionu

Rezultāti (2): vakcīnskepse un ticība augstākiem spēkiem

- Korelācija starp ticību augstākiem spēkiem un nevakcinēšanos: grupās, kas tic vai daļēji tic augstākiem spēkiem ir >30% nevakcinētu respondentu
- Korelācija nav ar
 - Dzimumu
 - Intervijas valodu (latviešu vai krievu)

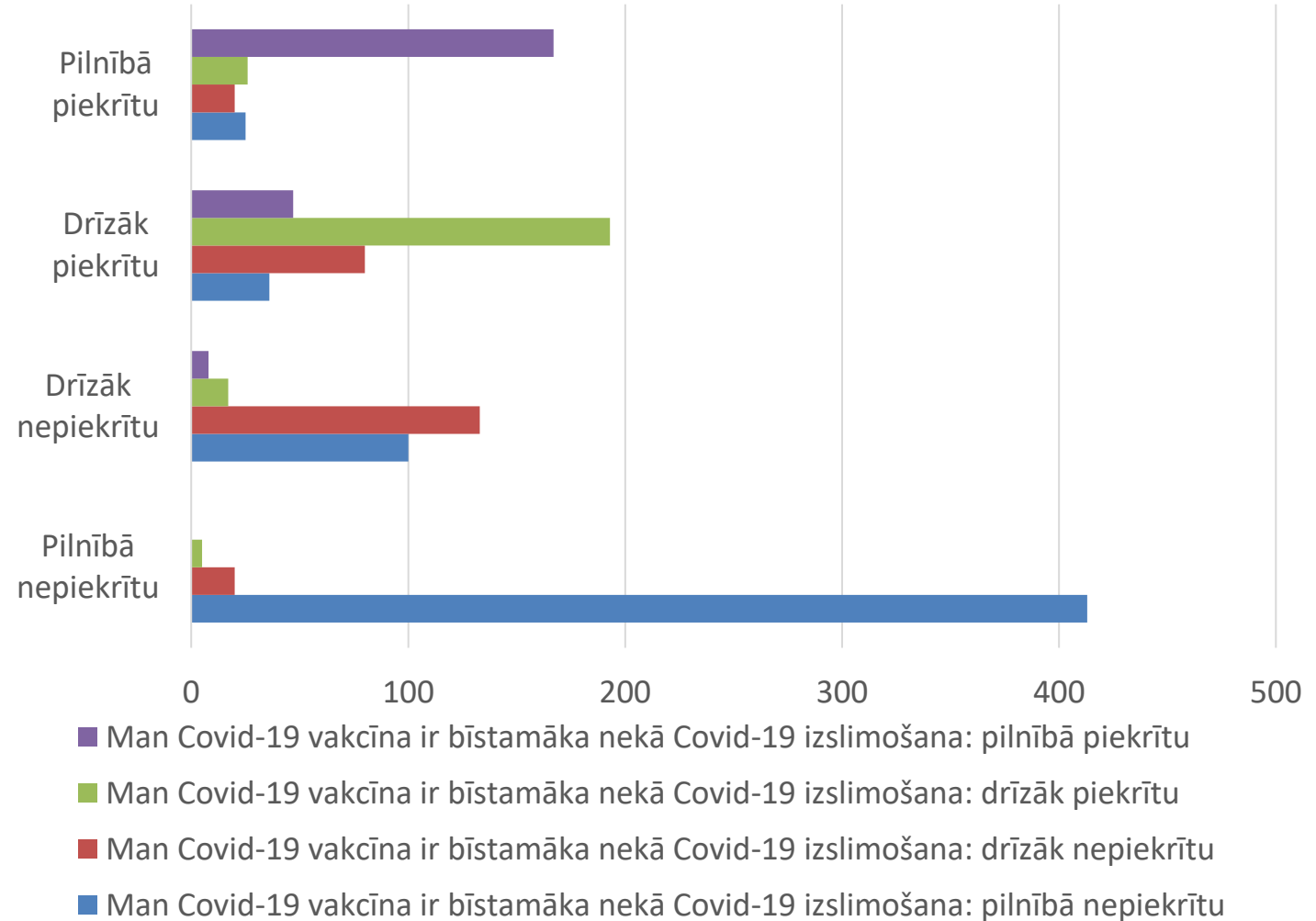
Intervijas jautājumi

Apgalvojums Nr. 3	Es ticu, ka mans organisms pats ir labi spējīgs tikt galā ar jebkuru Covid-19 vīrusa variantu arī bez vakcīnas .
Apgalvojums Nr. 4	Es ticu, ka man Covid-19 vakcīna ir bīstamāka nekā Covid-19 izslimošana .

Atbilžu varianti: pilnībā piekrītu, drīzāk piekrītu, drīzāk nepiekrītu, pilnībā nepiekrītu un nezinu, grūti pateikt

Rezultāti (3): vakcīnskepse, paļaušanās uz sevi un bažas par vakcīnas drošumu

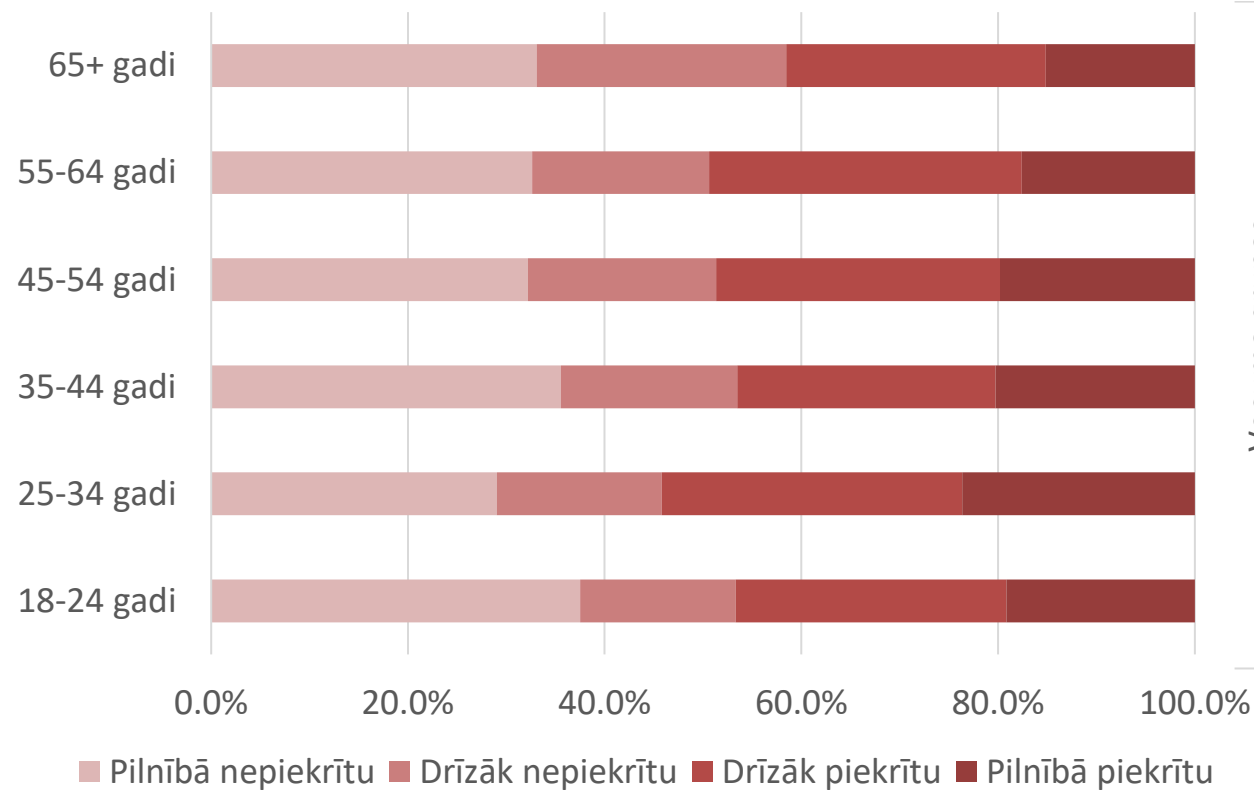
“Es ticu, ka mans organisms pats ir labi spējīgs tikt galā ar jebkuru Covid-19 vīrusa variantu arī bez vakcīnas”

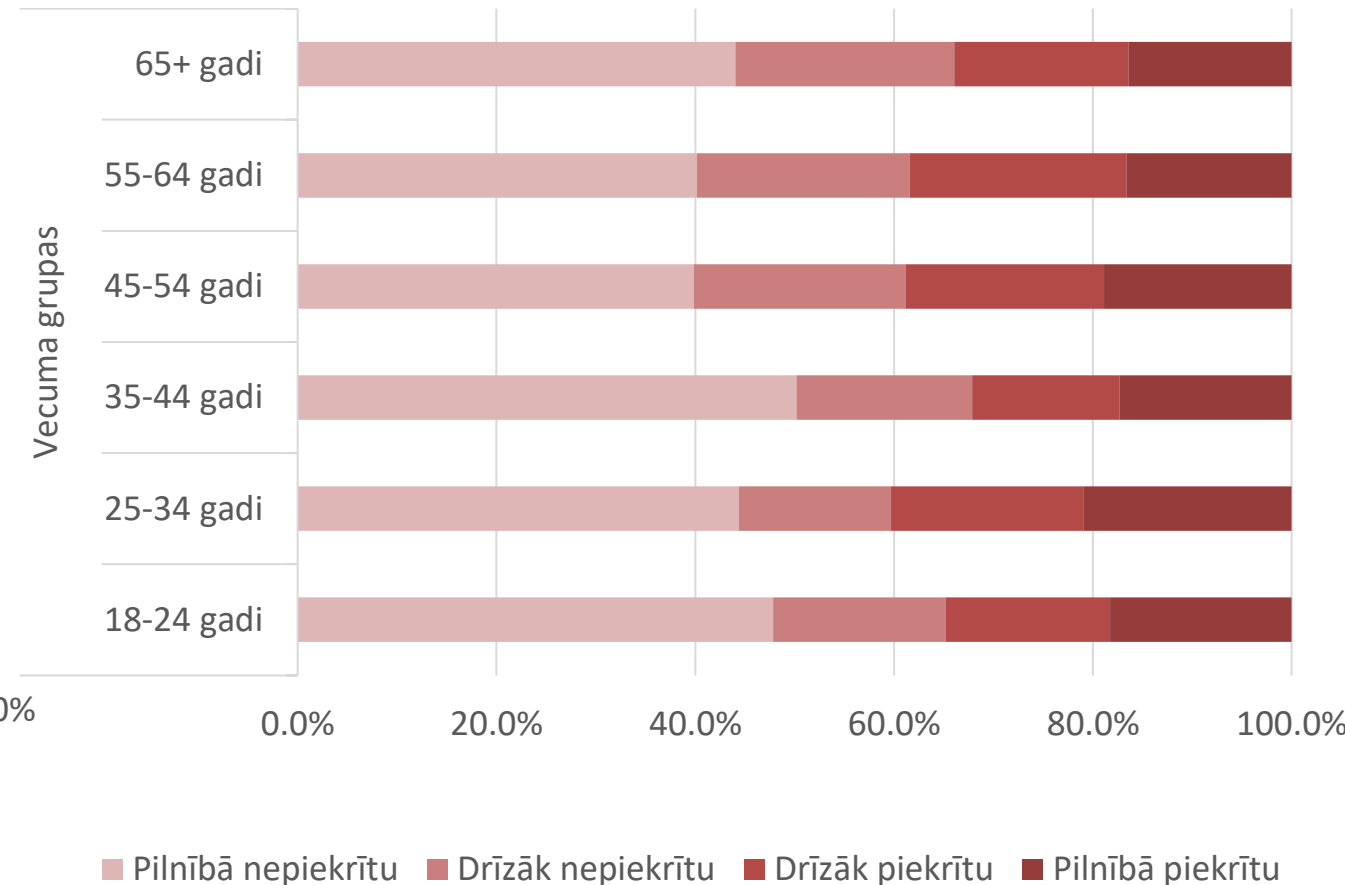
Cieša, tieša korelācija
Chi square 1395; p<0,01

Rezultāti (3): vakcīnskepse, paļaušanās uz sevi un bažas par vakcīnas drošumu

“Es ticu, ka mans organisms pats ir labi spējīgs tikt galā ar jebkuru Covid-19 vīrusa variantu arī bez vakcīnas”

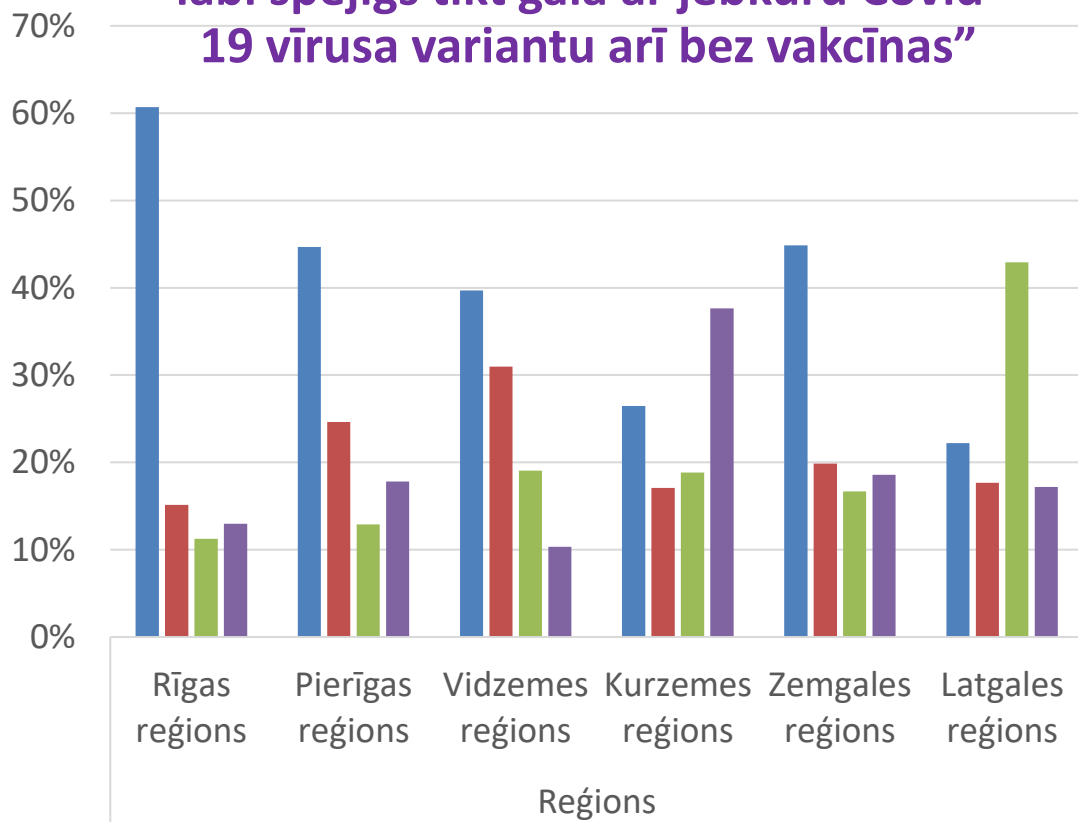

“Es ticu, ka man Covid-19 vakcīna ir bīstamāka nekā Covid-19 izslimošana”

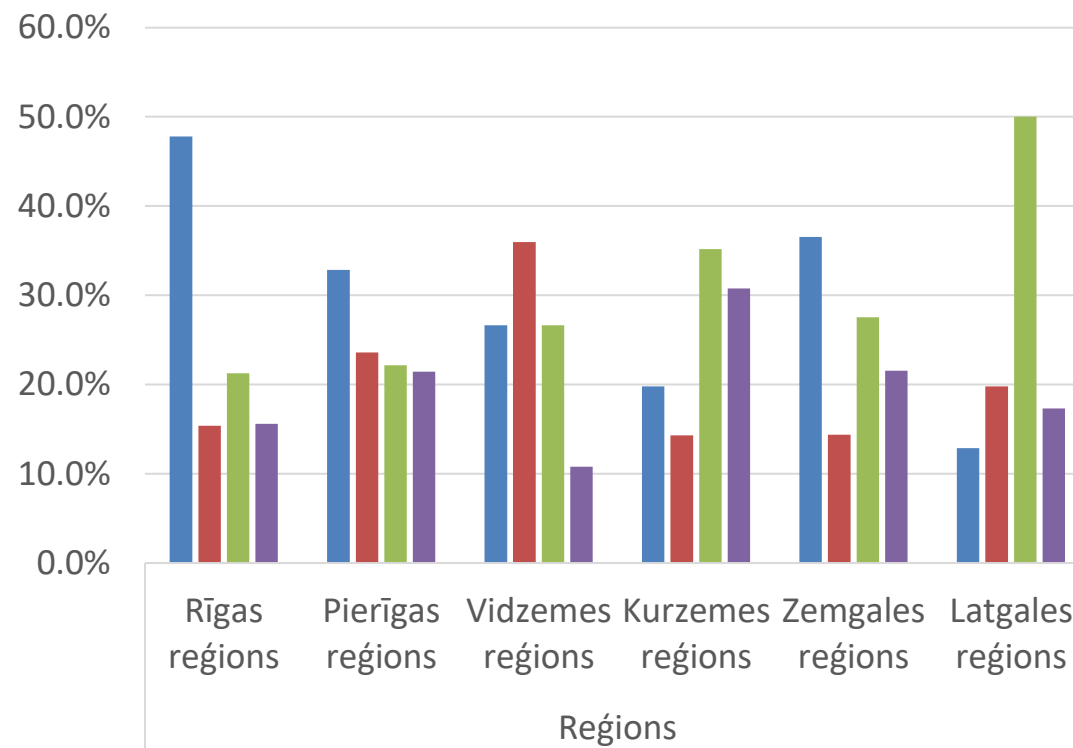
Rezultāti (3): vakcīnskepse, paļaušanās uz sevi un bažas par vakcīnas drošumu

“Es ticu, ka mans organisms pats ir labi spējīgs tikt galā ar jebkuru Covid-19 vīrusa variantu arī bez vakcīnas”

■ Pilnībā nepiekrītu ■ Drīzāk nepiekrītu
■ Drīzāk piekrītu ■ Pilnībā piekrītu

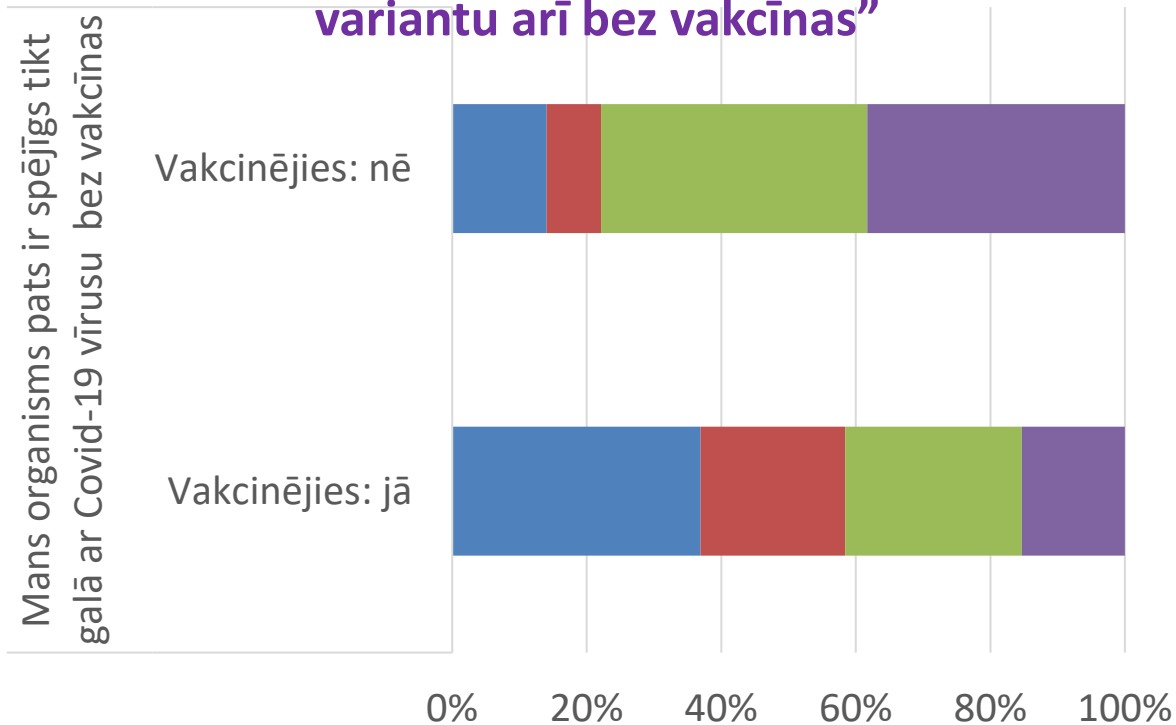
“Es ticu, ka man Covid-19 vakcīna ir bīstamāka nekā Covid-19 izslimošana”

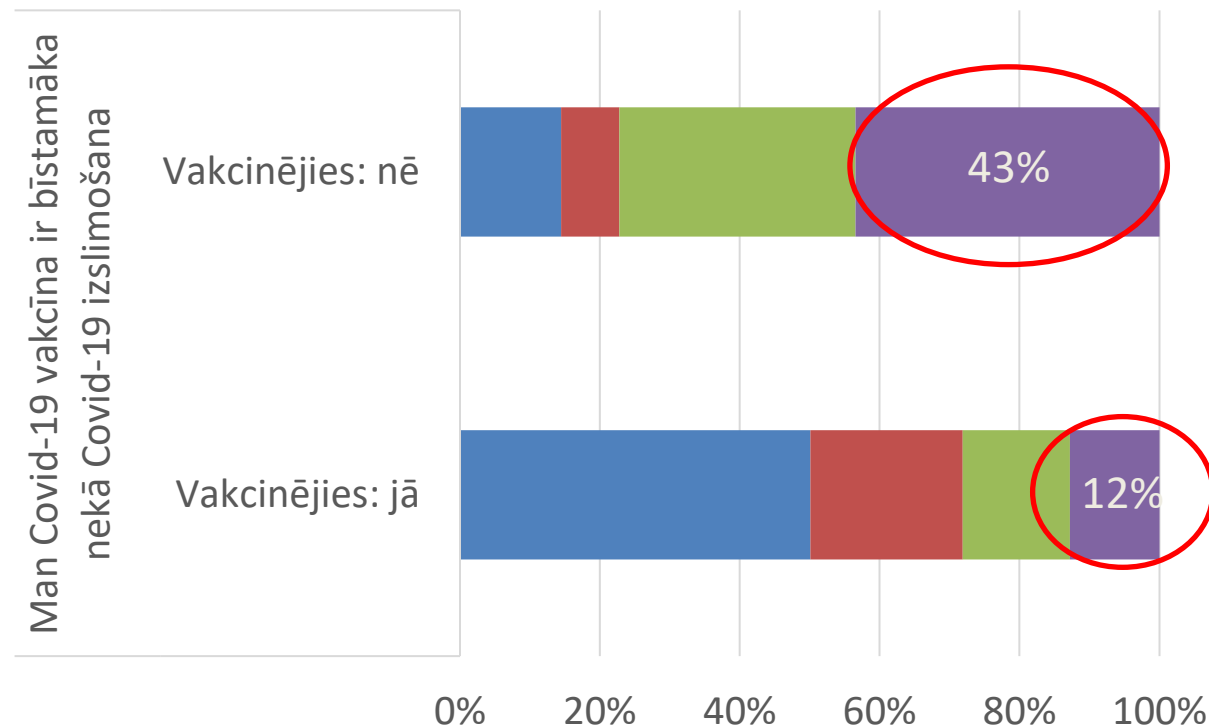
■ Pilnībā nepiekrītu ■ Drīzāk nepiekrītu
■ Drīzāk piekrītu ■ Pilnībā piekrītu

Rezultāti (3): vakcīnskepse, paļaušanās uz sevi un bažas par vakcīnas drošumu

“Es ticu, ka mans organisms pats ir labi spējīgs tikt galā ar jebkuru Covid-19 vīrusa variantu arī bez vakcīnas”

“Es ticu, ka man Covid-19 vakcīna ir bīstamāka nekā Covid-19 izslimošana”

■ Pilnībā nepiekrītu ■ Drīzāk nepiekrītu
■ Drīzāk piekrītu ■ Pilnībā piekrītu

Rezultāti (3): vakcīnskepse, paļaušanās uz sevi un bažas par vakcīnas drošumu

- Statistiski nozīmīga atšķirība starp respondentiem
 - atkarībā no intervijas valodas
 - latviski sniegtajās intervijās mazāka paļaušanās uz sevi un mazākas bažas par vakcīnu drošumu nekā krieviski sniegtajās intervijās (atšķirības 5-15% robežās)
 - atkarībā no izglītības
 - cilvēkiem ar augstāko izglītību ir mazāka uzticība saviem spēkiem un lielāka uzticība vakcīnām nekā cilvēkiem ar pamatizglītību
- Korelācija nav ar:
 - dzimumu
 - reliģisko konfesiju

Secinājumi (1)

- Vakcīnskepses līmenis Latvijā ir augsts un tā cēloņi ir daudzveidīgi
- Vakcīnskepsē ir daļēji saistīta ar ticību augstākiem spēkiem, liktenim vai Dievam un tai ir tendence pieaugt, pieaugot cilvēku vecumam (>30% senioru (+65); <10% (18-24 g. v.)
- ~60% no tiem, kas tic augstāko spēku aizsardzībai pret saslimšanu ar Covid-19 pieder kādai konfesijai. Par 20% mazāk ticīgo ir tajā respondentu kategorijā, kas netic augstāko spēku aizsardzībai pret Covid-19 infekciju

Secinājumi (2)

- Covid-19 infekcijas gadījumā Latvijas iedzīvotājiem ir tendence vairāk paļauties uz saviem spēkiem nekā uz vakcīnu – >40% tic tam, ka paši (bez vakcīnas) spēs tikt galā ar Covid-19 infekciju, ja saslims
- Neskatoties uz plašo informāciju mēdijos, 30% cilvēku tic, ka vakcīna ir bīstamāka nekā Covid-19 izslimošana. Starp nevakcinētajiem respondentiem >70% ir būtiskas bažas par Covid-19 vakcīnu drošumu.
- Vakcīnskepe ir apgriezti proporcionāli saistīta ar izglītību: jo augstāks izglītības līmenis, jo relatīvi zemāka vakcīnskepe

Secinājumi (3)

- Visos jautājumos konstatēta būtiska atšķirība starp reģioniem. Viszemākā vakcīnskepe ir Rīgā, nedaudz augstāka Pierīgā, Vidzemes un Zemgales reģionos, bet visaugstākā -- Kurzemē un Latgalē.
 - Vairāk nekā 50% respondentu Latgalē un Kurzemē tic vai drīzāk tic tam, ka Covid-19 vakcīna ir bīstamāka nekā Covid-19 izslimošana.
 - Kurzemē un Latgalē <20% respondentu pilnībā uzticas vakcīnai.
- Latviski runājošiem ir zemāka vakcīnskepe nekā krieviski runājošiem
- Lai gan daļa no cilvēkiem pauda savu skepsi attiecībā uz vakcinēšanos, tomēr viņi bija vakcinējušies. Papildus pētījumi būtu nepieciešami, lai uzzinātu, kādi faktori viņus pārliecināja vakcinēties.

Rekomendācijas

- Latvijas iedzīvotājiem aktīvāk jāskaidro par dažādu vakcīnu priekšrocībām (t. sk. gripas vakcināciju) un jāuzsver, ka vakcinēšanās nav vājuma izpausme, bet gan gudra un saprātīga rīcība, jo ļauj samazināt saslimšanas vai smagas slimības risku
- Jāuzlabo valsts pārvaldes iestāžu un medicīnas iestāžu komunikācija ar iedzīvotājiem un pacientiem tā, lai komunikācija būtu skaidri saprotama, cieņpilna, efektīva, bez lieka birokrātiska sloga
- Svarīgi, ka tos cilvēkus, kas ir nogaidoši attiecībā uz vakcinēšanos, uzrunā speciālists personīgi (vislabāk ģimenes ārsts)
- Apzinoties reģionālās atšķirības, stiprināt ārstu prakses, jo īpaši tajos reģionos, kuros ir augstāka vakcīnskepsme (Kurzemē, Latgalē)

12.03.2020.

Rimi. T/C A7, Ķekavas pagasts

20.03.2020.

